

Het moeras van de politiek

Het gebruik van het militaire instrument bij het oplossen van crises en het creëren van stabiliteit is controversieel, zo blijkt ook tijdens het Uruzgan-debat. De discussie gaat over welke doelen Nederland op welke termijn wil bereiken en wat het ons waard is. Het parlement wordt steeds vaker gevraagd een standpunt in te nemen over internationaal-politieke kwesties die onze veiligheid kunnen raken. Wanhoop over Irak, gekibbel over Uruzgan en woede over het nauwelijks tot niets doen in Darfur vloeit voort uit dilemma's waarmee politici worstelen. Welke rol Nederland speelt, is een politieke keuze.

De Nederlandse krijgsmacht werd en wordt ingezet voor het nastreven van doelen die de samenleving vitaal vindt. De debatten zijn grillig en uitkomsten soms moeilijk voorspelbaar. De recente discussie over de verlenging van onze bijdrage aan de ISAF-missie is er zo een.

regering worstelt onder tijds- en mediadruk. De media confronteren ons met enorme humanitaire problemen in diverse uithoeken van de wereld. Het lijkt erop dat we ons ieder probleem moeten aantrekken en dat ook ieder probleem gevolgen heeft voor onze veiligheid. Echter, als de regering vindt dat de getroffen bevolking geholpen moet worden of belangen veiliggesteld, dan moeten keuzes gemaakt worden en de consequenties gedragen. Er rust een zware last op de schouders van de Nederlandse krijgsmacht die moeite heeft om aan deze, soms vrij plotseling tot stand gekomen, politieke keuzes gevolg te geven.

Eisen aan legitimiteit zijn hoog en de discussies netelig door instemmingprocedures, toetsingskaders en een zekere garantie op een goede afloop. Stabilisatieprocessen hebben tijd nodig en succes is moeilijk te definiëren. De beperkte capaciteit van de krijgsmacht maakt dat zorg-

Politiek bedrijven is meer dan een mooi doel formuleren;
politiek is de kunst van het mogelijke en het mogelijk maken

Vanuit het holistische buitenland- en veiligheidsbeleid, waarin de ministeries van Defensie, Buitenlandse zaken en Ontwikkelings samenwerking een eenheid vormen, zou het wenselijk zijn dat Nederland zich langere tijd aan Afghanistan zou committeren. Echter, de kleine krijgsmacht blijkt spelbreker in deze brede benadering.

Het is onduidelijk welke ambities de Nederlandse regering buiten de landsgrenzen heeft en welke veiligheidsbelangen er zijn. Veiligheid en het zekerstellen van nationale belangen is geen zaak van Defensie alleen, de Nederlandse

vuldig besloten moet worden waar, wanneer en hoe we interveniëren. En als blijkt dat de regering wat te ambitieus is, dan moeten we partners van vergelijkbaar postuur vinden. Politiek bedrijven is meer dan een mooi doel formuleren; politiek is de kunst van het mogelijke en het mogelijk maken.

Een herijking van het buitenlands- en veiligheidsbeleid is noodzakelijk. Soevereiniteit en het non-interventiebeginsel zijn de laatste decennia als begrippen uitgehold. Veiligheid heeft een veel bredere betekenis dan fysieke veilig-

heid. Hoe handzaam dergelijke beginselen ook leken, ze liggen tegenwoordig onder vuur. Nederland zorgde er mede voor dat de Verenigde Naties het beginsel 'responsibility to protect' aannam. Hiermee werd het non-interventie-beginsel omgekeerd maar het creëren van veiligheid werd er niet gemakkelijker op.

Kennelijk kan de bescherming van individuen in sommige gevallen belangrijker zijn dan het respecteren van de soevereiniteit. Zo moeten tirannen tot de orde worden geroepen en indirecte nationale belangen veiliggesteld. Als dit niet tot het beoogde effect leidt, dan kan op humanitaire gronden tot een gewapende militaire interventie worden overgegaan maar hebben

In Afghanistan heeft vooral Defensie moeite met een langer *commitment* terwijl de inzet ervan voorwaardelijk is voor de bijdrage van de twee andere, direct betrokken ministeries. Bovendien zijn er meer lange marsen naar mooie en nobele doelen. Onze minister vraagt om meer geld maar wil dit primair voor de inzet in Afghanistan gebruiken. De slijtage is er bovenmatig en de behoefte aan gespecialiseerde middelen en eenheden groot. Bovendien is Defensie voor een moeilijke missie op pad gestuurd waarbij de regering op voorhand wist dat de klus niet in twee jaar geklaard zouden kunnen worden maar waarmee ze planmatig geen rekening wilde houden. Het is knap dat de missie desondanks twee jaar verlengd is. Maar verbindt de politiek er ook

Nederland heeft moeite met het vinden van zijn rol in de internationale gemeenschap en het identificeren van de eigen belangen

we ook de verantwoordelijkheid om rechtvaardige samenlevingen op te bouwen. De praktijk is verlamd, zo blijkt in Irak en Afghanistan, of weerbarstig, in het geval van Zimbabwe en Darfur.

Nederland is niet uniek in zijn worsteling met dergelijke problemen. Landen als Noorwegen, Denemarken, Zweden en Canada waren niet eens zo lang geleden ook trots op hun activistische rol in de internationale arena omdat ze wisten waar ze voor stonden. Ze bewezen de internationale gemeenschap een dienst door zaken op de internationale agenda te plaatsen en middelen beschikbaar te stellen. Geleerd werd echter dat mededogen en verontwaardiging belangrijke maar onvoldoende voorwaarden voor beleid zijn.

consequenties aan of moet de krijgsmacht al haar kaarten op de missie in Afghanistan zetten? Wordt bijvoorbeeld vergeten dat de 'zones van wetteloosheid' in Afrika en de crises in Darfur en in de Hoorn ook om aandacht schreeuwen? En hoe zit het met het veiligstellen van onze directe nationale belangen?

Nederland heeft moeite met het vinden van zijn rol in de internationale gemeenschap en het identificeren van de eigen belangen. Een buitenland- en veiligheidsbeleid voor de langere termijn is nodig om richting te geven aan het Nederlandse optreden buiten de landsgrenzen en het veiligstellen van onze nationale belangen. Zolang de regering daarin niet geslaagd is, spartelen de drie direct betrokken ministeries in het moeras van de politiek. ■